

Levensvreugd

„O, wunderschön ist Gottes Erde,
Und wert darauf vergnügt zu sein."

Het aanschouwen van de schoonheid welke de natuur om zich verspreidt, wekte in den dichter van bovenstaande woorden een dankbaar gevoel, hetwelk *hij* in deze regelen op heerlijke wijze vertolkt.

Wij kunnen het ons indenken dat het licht ontvlambare gemoed van een dichter dermate wordt aangegrepen door de pracht van de kleurenschakeering der bloemen, of de majestieuze vormen van een berglandschap, overgoten door den gouden glans van de ondergaande zon, dat het jubelt in zijn ziel: Was ist zu leben wunderschön! Het is begrijpelijk, dat een zanger, wanneer hij zingt van de liefde en de zelfopoffering, bekoring vindt in de verheerlijking der menschenlijke deugden en het leven gelukkig prijst. Er zijn momenten in het leven van den mensch, hoogtijden, waarin het hart zich verlustigt in het goede dat ons wordt bereid en de ziel zich verheugt over het schoone dat het leven biedt, zoodat wij het een Duitschen schrijver zouden willen najauchen: „Die Welt wird schöner mit jedem Tag", maar regel is zulk eene gemoedsstemming niet. Integendeel, de moeiten en zorgen welke het leven medebrengt, de bekommernissen over ons dagelijksch brood, de ergernis over het onrecht dat zich vaak handhaaft en het recht verdrukt, dit alles maakt het moeilijk steeds vergenoegd en opgeruimd, met het hart vol dank voor het schoone dat de wereld geeft te aanschouwen, door het leven te wandelen. Immers, het leven is voor velen eene aaneenschakeling van moeite en verdriet, en terecht wordt de aarde wel eens een tranendal geheeten. En toch zijn wij het er allen over eens, dat de menschheid zelf voor een groot deel de schuld draagt van de naargeestige omstandigheden, waaronder het gebukt gaat.

Altijd weer hebben velen, wier gemoed bewogen werd door de maatschappelijke ellende, daarin verbetering trachten aan te brengen, door den mensch meer geschikt te maken voor de verheven taak welke het leven hem oplegt. Het zijn ook veelal deze mannen geweest die een vijftig jaar geleden het opkomend vereenigingsleven gretig hebben aangegrepen als een middel, om de levensvreugde van meerderen te verhoogen. Ongetwijfeld, de naastenliefde, een der voornaamste factoren voor eene gezonde samenleving, zou door het samenwerken voor het gemeenschappelijk doel worden bevorderd en tegelijk saamhoorheidsgevoel en gemeenschapszin kweeken, deugden, welke op hun beurt tot meer onderlinge waardeering en aangenamer verhoudingen zouden leiden.

Het valt niet te ontkennen dat onze zuivel- en landbouwcoöperatie tot vermeerdering van de levensvreugde der boeren heeft bijgedragen en het leven van dezen op hooger plan gebracht. De coöperatie is een deugdelijk middel bevonden, om den blik van den boer te verruimen, zijn gezichtskring uit te breiden, hem kennis bij te brengen over zijn vak, waardoor een intensiever bodem-bearbeiding mogelijk werden door dit alles heeft zij medegewerkt het leven onzer boeren rijker, voller en schooner te doen zijn. Ook materiele zorgen kunnen ons de levensvreugde benemen en voorzoover de coöperatie er dienstig toe is geweest den boer een beter maatschappelijk bestaan te verzekeren, bezit zij de verdienste meer vreugde in zijn leven te hebben gebracht. Maar niet in het minst moet er van haar worden gezegd dat zij, de coöperatie, het is geweest, die het boerenbedrijf de vrijheid heeft hergeven, welke tengevolge van de evolutie der tijden, dreigde te

loor te gaan. Want de opkomst van de zuivelcoöperatie was een strijd, om zich vrij te worstelen van de kluisters waarin door de oprichting van de zuivelfabrieken der particuliere fabrikanten, de Nederlandsche boeren zouden worden geslagen en gedeeltelijk reeds waren geklonken. De zuivelcoöperatie was het aangewezen middel om zich vrij te maken van het ruilhandelstelsel, waaraan de boer ten opzichte van den verkoop van de producten der boerderij was onderworpen.

Wanneer de boeren in de tijden van het ontstaan der fabriekmatige zuivelbereiding dien strijd niet hadden aangeboden, dan hadden vreemden zich de verwerking van de grondstoffen der boerderij toegeëigend. Daarom was het goed gezien van de vooraanstaande mannen uit die dagen, de coöp. zuivelfabriek als verweermiddel daar te, stellen en niet te trachten, door moderniseering der fabricatie op de boerderijen zelf, aan den aanslag weerstand te bieden. Hoe sympathiek overigens het ideaal ook zou zijn de inrichting der boerderij zoodanig te maken, dat de daar gefabriceerde producten met de beste kunnen wedijveren, de strijd daarvoor zou al van te voren zijn veroordeeld, omdat het een strijd zou zijn geweest voor een wegstervende cultuur. En ging er reeds groote bekoring uit van het ideaal die zelfs in de hitte van den strijd, de noodige opgewektheid wist te voorschijn te roepen, vreugde vervulde de harten, wanneer de vrijheid eindelijk was verkregen.

Nog altijd staat de coöp. zuivelbereiding daar als een bolwerk tegenover hen, die trachten de boerenbelangen ondergeschikt te maken aan de hun eigene, maar de vreugde, welke gelegen is in de vrijheid die zij biedt, eigen belangen te dienen, wordt helaas niet voldoende genoten. Zij, onder de coöperanten, die het aan den lijve hadden gevoeld wat het beteekende overgeleverd te zijn aan de macht van anderen, zij hebben die vrijheid gewaardeerd en er zich in verheugd, voor hen was de coöperatieve fabriek eene vervulling van een levensideaal, de voortzetting van het voorvaderlijk bedrijf naar den eisch des tijds op moderne wijze geschoeid. Maar het nageslacht schijnt in de coöperatie uitsluitend een instelling te zien, om zooveel mogelijk geld te maken. Doelbewust heeft de speculatie, kennende de menschelijke zwakheden, door overeenkomsten met haar leveranciers om 0.10 of 0.15 cts. méér dan coöp. fabrieken te zullen betalen en het verkondigen van de idee, dat alleen materiele belangen de vraag beheerschen welken bedrijfsvorm de boer heeft te kiezen, het ideaal, dat aan coöperatie ten grondslag ligt, weten te verdoezelen. En in de coöperatie heeft men, door toe te geven aan den van anderen opkomenden drang het paard van Troje binnengehaald, het nooit te verzadigen egoïsme en de wangunst, die als eene infectie hoe langer hoe meer besmetten en ontevredenheid verwekken zal, die de levensvreugde, welke coöperatie aan den boer vermocht te geven, vernietigen zal. De Genestet schetst hare waarde zoo voortreffelijk in de woorden:

*„Levenslust is het ware leven,
't Is het liefelijkste goed,
Dat de lachende aard kan geven,
Van haar weelde en overvloed.”*

Maar ik vraag u, waar wordt hij nog gevonden in de coöperatie, die opgewekte toon, die levensvreugde, die bezieling kan geven bij den arbeid? Beluisteren wij niet veeleer een voortdurend klagen over nietigheden, een gekanker over vermeende grieven, eene onbillijke afbrekende critiek, die degenen, welke de leiding hebben, dikwijls pijnlijk wondt en hun levensvreugde vergalt?

Is er geen oorzaak, dat er van velen, die in en voor de coöperatie arbeiden, moet worden getuigd dat zij het werk al zuchtende doen? Waarom zijn er zoo weinigen die met Multatuli kunnen zeggen: „ik ben blijde geroepen te zijn”? Het zij verre van ons de schuld-vraag in dien zin te propageeren, dat het euvel alleen is te wijten aan het tekort aan idealisme, dat bij vele der coöperanten is op te merken. Voor ons organisatie-leven in het algemeen, ook voor de coöperatie geldt de oude spreuk: „Zoowel binnen als buiten de muren van Troje wordt gezondigd”. Er bestaan hier en daar verhoudingen tusschen coöp. fabrieken onderling, die vloeken tegen de eerste beginselen der coöperatie.

Er zijn onder de leiders van coöp. fabrieken in ons land wien wij het woord van den dichter Spieghele zouden moeten toeroepen:

*„Wat dolheyd ist, die U bekoort,
Dat elck om strijd elck ander moort,
En zoekt nu maght door boze weggen ?”*

Hoe weinig wordt de kracht der organisatie nog door velen gekend, die geroepen zijn leiding en voorlichting te geven! Wanneer ieder voor zich de hand in eigen boezem steekt, moeten wij dan niet allen erkennen, dat wij meer levensvreugde om ons heen konden verspreiden en daardoor ook met te meer blijdschap onzen weg konden bewandelen?

Wij weten dat de zuivelcoöperatie op eminente mannen kan bogen, wij hebben de overtuiging, dat velen met terzijdestelling van eigen belangen hun gaven en krachten in dienst der gemeenschap hebben gesteld.

En toch, is er bij ons nimmer onvoldaanheid over het onderling bedisselen van zaken door enkele uitverkorenen?

Zijn er bij ons geen ergernissen dat trots het nationaal cachet der zuivelcoöperatie, politieke en godsdienstige opvattingen eene rol spelen bij directeurs-benoemingen? Is protectie der coöperatie vreemd gebleven, of wordt ook onder ons soms persoonlijke invloed aangewend om vrienden vooruit te helpen? Is er bij ons geen strijd om den voorrang, om de voornaamste te zijn, geen standverschil, geen neiging tot clubvorming, alsof de waardij van iemand moet worden bepaald naar verhouding van het aantal kilogrammen melk hetwelk een fabriek verwerkt? Is er zoodanige collegialiteit dat inlichtingen over te benoemen personeel altijd der waarheid getrouw zijn?

Laten wij met deze vragen tot ons zelven inkeeren, niet den een den ander beschuldigen maar ieder voor zich doordringen van eigen tekort het vaste voornemen koesteren, trots alles, wat een ander moge doen, de naastenliefde te betrachten en in de zuivelcoöperatie in te dragen, opdat onze samenwerking den naam „samenleving” waardig kan dragen. Liefde voor de coöperatie moet ons drijven tot zelfherziening, omdat daardoor alleen goede resultaten zullen worden gezien en het zonder deze een voortdurend hopen zal blijven, waarvan Schiller heeft gezegd:

*De menschen spreken en droomen veel,
Van betere toekomstige dagen,
Naar een gelukkig, een gulden doel,
Ziet men hen rennen en jagen,
De wereld wordt oud en wordt weder jong,
Maar de mensch hoopt steeds op verbetering.*

OPMERKER.